

Dijital Ebeveynlik Öz Yeterlik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dijital Ebeveynlik Öz Yeterlik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19780>

Özet

Dijital Ebeveynlik Öz Yeterlik Ölçeği (DEÖYÖ), ebeveynlerin çocuklarının dijital teknolojileri kullanması ve çevrimiçi güvenli konularında kendilerini ne kadar yeterli gördüklerini ölçmek amacıyla 2019 yılında geliştirilmiş kapsamlı bir psikometrik araçtır. Ölçek, ebeveynlerin dijital riskleri yönetme, teknik önlemler alma ve çocuklarına çevrimiçi davranışları konusunda rehberlik etme becerilerine olan inançları değerlendirir. 38 maddeden oluşan bu ölçek, 5'li Likert yapısını kullanır ve 3 ana faktör altında toplanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Dijital ebeveynlik, öz yeterlik, internet güvenliği, siber zorbalık, ebeveynlik becerileri, çevrimiçi risk yönetimi, Likert ölçeği.

Yazarlar

Fatih Yaman, Onur Dönmez, Yavuz Akbulut, İzzet Kabakçı Yurdakul, A. Nadir Çoklar, Tufan Güyer

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ebeveynlerin çocuklarının dijital dünyadaki faaliyetlerini denetleme, onlara rehberlik etme ve potansiyel çevrimiçi tehlikelerden koruma yetenekleri hakkındaki öz yeterlik algılarını belirlemektir. Bu araç, ebeveynlerin dijital ortamda karşılaştıkları zorluklara karşı ne ölçüde hazırlıklı olduklarını ve hangi alanlarda destek veya eğitime ihtiyaç duyduklarını tespit etmeye yönelik bilimsel veriler sağlamaktadır.

Ölçek geliştirme çalışması, farklı demografik özelliklere sahip ebeveynlerin dijital ebeveynlik yeterliklerinin nasıl değiştiğini incelemeyi ve bu yeterlikleri etkileyen faktörleri keşfetmeyi hedeflemiştir.

Yapı

Dijital Ebeveynlik Öz Yeterlik Ölçeği, dijital ebeveynlik bağlamındaki inançları ölçmektedir. Öz yeterlik, bireyin belirli sonuçları elde etmek için gerekli eylemleri başarıyla gerçekleştirme yeteneğine olan inancıdır. Bu ölçek özelinde, yapı üç temel boyutu kapsamaktadır:

Çocuğun çevrimiçi faaliyetlerini teknik olarak denetleme ve filtreleme yeterliği.

Çocuğa dijital ortamda güvenli ve sorumlu davranışları konusunda rehberlik etme yeterliği.

Çocuğu siber zorbalık, istenmeyen içerikler ve yabancılarla iletişim gibi risklerden koruma yeterliği.

Bu 38 madde, ebeveynlerin hem teknik koruma becerilerini hem de pedagojik iletişim becerilerini dijital başlamda deşerlendirmeye olanak tanımaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde, yapşsal geçerliği saşlamak amacıyla kapsamlı çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmalar, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapřyđ ne kadar doğru ve tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Geçerlik analizlerine ilişkin detaylı bilgiler, Yaman ve diğerleri (2019) tarafından yayımlanan orijinal bilimsel makalede mevcuttur. Bu makale, ölçeğin kavramsal ve istatistiksel geçerlik kanıtlarını sunmaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirliği, maddelerin iç tutarlılığını ve ölçeğin farklı uygulamalarda istikrarlı sonuçlar verme yeteneğini deşerlendiren istatistiksel analizlerle incelenmiştir. řç tutarlılık güvenilirlik katsayıları (örneğin, Cronbach Alfa değeri), ölçek maddelerinin aynı yapřyđ ölçme konusunda ne kadar uyumlu olduğunu göstermektedir. Güvenirliğe ilişkin tüm ayrıntılı istatistiksel bulgular, ölçeğin bilimsel yayınında (Yaman vd., 2019) detaylı olarak sunulmuştur.

Faktör Analizi

Dijital Ebeveynlik Öz Yeterlik Ölçeği, yürütölen faktör analizi çalışmaları sonucunda 38 madde ve 3 faktörden oluşacak şekilde nihai formunu almıştır. Bu 3 faktörlü yapş, ebeveynlerin dijital yeterliklerinin tek bir genel beceriden ziyade, farklı boyutlara ayrıldığını göstermektedir. Bu boyutlar, ebeveynlerin dijital ortamdaki rollerinin çeşitliliğini yansıtmaktadır.

Faktör yapşsını belirlenmesi, ölçeğin alt boyutlarını tanımlanmasında ve ebeveynlik yeterliğinin hangi spesifik alanlarda yüksek veya düşük olduğunun anlaşılmasında kritik öneme sahiptir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Özgün bir Türkçe ölçek)

Format: 38 maddeden oluşan, çok boyutlu, kendini deşerlendirme ölçeği.

Mevcut Diller: Türkçe

Hedef Kitle: Ebeveynler

Yaş Grubu: Çocukları dijital teknolojileri kullanan ebeveynler

Popülasyon Detayları: Orijinal çalışmada, Türkiye'deki çeşitli demografik özelliklere sahip ebeveynler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: 5'li Likert derecelendirme sistemi kullanılmıştır. Yanıt seçenekleri "Hiç yeterli değilim" (1) ile "Çok Yeterliyim" (5) arasında değişmektedir.

Anahtar Kelimeler

Dijital güvenlik, ebeveynlik öz yeterlik, çocuk ve teknoloji, internet etiği, psikometrik araç, ölçek geliştirme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Fatih Yaman

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Orijinal makalede belirtilmemiştir.

İletişim E-posta Adresi: f.yaman@alparslan.edu.tr

Yazın Adresi: Sorumlu yazarın bağlı olduğu kurum adresi (Fatih Yaman, Muğla Alparslan Üniversitesi).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2019 yılında Yaman ve arkadaşları tarafından yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinlerin sorumlu yazardan talep edilmesi önerilmektedir. Ticari olmayan akademik kullanımlar için izin koşulları ve ücret bilgisi hakkında net bilgi edinmek için sorumlu yazar ile iletişime geçilmelidir.

Ölçeğin orijinal makalesi ve detaylı bilgileri aşağıdaki bağlantıda mevcuttur: egitimvebilim.ted.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF'ini aşağıdaki bağlantıdan indirebilirsiniz: [dijital-ebeveynlik-oz-yeterlik-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Yaman, F., Dönmez, O., Akbulut, Y., Kabakçı Yurdakul, I., Çoklar, A.N., & Güyer, T. (2019). Exploration of parents' **digital parenting** efficacy through several demographic variables. *Education and Science*, 44(199), 149-172. doi:10.15390/EB.2019.7897

Dijital Ebeveynlik Öz Yeterlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Çocuğuma gelen istenmeyen mesaj veya e-postaları engellemesine yardımcı olmak
Çocuğumun internette güvenli gezinimi için tarayıcılarda reklam engelleyici eklentileri kurmak
Çocuğumun sosyal ağlarda tanıtıcıları kişilerin verdikleri bilgilere (cinsiyet, yaş, vb.) güvenmemesini söylemek
İnternette işlenen suçların gerçek hayatta yaptıkları olabileceği konusunda çocuğumla konuşmak

ARABPSYCHOLOGY.COM